

شاید شما اسم دزدان دریایی را در انیمیشن‌های دوران کودکی یا در مجموعه سریال «دزدان دریایی کارائیب» شنیده باشید و گمان کنید این دزدان و فعالیتشان در سال‌ها قبل منحل شده‌اند، اما آنچه باید دانست، این است که در عصر جدید دزدان دریایی وجود دارند و دریاهای شرق آفریقا را به ناامن‌ترین و خطرناک‌ترین آب‌های جهان تبدیل کرده‌اند؛ گروهی که به دزدان دریایی سومالی معروف‌اند. به بهانه انتشار ویدئوی جدیدی از این گروه در فضای مجازی و پربازدید شدنش در بین مخاطبان، سعی کردیم در صفحه دانستنی‌های این هفته بیشتر درباره دزدان دریایی بنویسیم.

دزدان دریایی یا رابین هود؟

بسیاری از این مردان خودشان را آدم‌های خوب می‌دانند، نه راهزن‌هایی که به اموال دیگران دستبرد می‌زنند. البته می‌شود گفت که دست کم آن‌ها در گذشته زندگی شرافتمندانه‌ای داشته‌اند. ماجرا از جنگ‌های داخلی سومالی در سال ۱۹۹۰ شروع شد. کشورهای همسایه به ماهیگیری فزاینده در آب‌های این کشور پرداختند و از منابع آن‌ها بدون پرداخت هیچ‌گونه مالیاتی استفاده می‌کردند. ماهیگیران سومالیایی که از این موضوع خشمگین شده بودند، به کشتی‌ها و قایق‌های خارجی نزدیک می‌شدند و از آن‌ها

درخواست مالیات و پرداخت هزینه‌ای برای صید ماهی‌های کشورشان را داشتند، اما با تداوم ماهیگیری غیرقانونی خارجی‌ها، ماهیگیران سومالی گروهی تشکیل دادند که خودشان را نگهبانان ساحلی می‌نامیدند. در واقع اولین دزدان دریایی همان ماهیگیرانی هستند که قصدشان حفظ منابع و مرزهای کشورشان بوده است. آن‌ها اظهار می‌کردند که هدف این گروه حفظ یکپارچگی کشور و جلوگیری از دست‌درازی بیگانگان است، اما رفته‌رفته فعالیت این ماهیگیران از سواحل مرزی به دیگر سواحل این کشور کشیده شد.

کسب و کار؛ سکه

امروز بیشترین حجم کالا از مسیرهای دریایا و اقیانوس‌ها حمل می‌شود. سالانه بیش از ۱۵۰۰ میلیون تن کالا با ارزش بیش از ۱۰ تریلیون دلار از طریق اقیانوس‌ها جابه‌جا می‌شود. زیرا مسیرهای دریایی برخلاف مسیرهای زمینی پستی و بلندی ندارند و زیرساخت‌های کمی لازم دارند. علاوه بر این، مزیت حمل‌ونقل بار با کشتی نسبت به مسیرهای هوایی و زمینی این است که محدودیت خاصی در اندازه کشتی و حمل‌بار ندارند.

این حجم عظیم از ثروت که روی آب‌ها جاری است، هر فرد فقیری را وسوسه می‌کند که بخشی از این ثروت را از آن خودش کند و برای دستبرد زدن به آن، برنامه‌ای طراحی کند. به خصوص برای شهروندان سومالی که از هر طرف نگاه کنید، در یکی از سخت‌ترین

مکان‌ها زندگی می‌کنند. کشور سومالی به علت ۳ دهه جنگ داخلی دچار خشک‌سالی و قطعی شده و نبودن دولت مرکزی باعث شده است که امکان توسعه اقتصادی در عمل از بین برود و از این رو سومالی را به یکی از کشورهای فقیر جهان تبدیل کرده است و فقر مردم را ناگزیر می‌کند که به دزدی روی بیاورند. در واقع دزدان دریایی سومالی جزو کارآفرینان باهوش و موفق کشورشان هستند!

مثل آب خوردن دزد شوید

کار دزدی دریایی با شناسایی یک کشتی باری یا کشتی تفریحی پر از مسافر آغاز می‌شود. هدف پیدا کردن یک کشتی از یک کشور ثروتمند است که نزدیک ساحل در حال حرکت باشد. برای اجرای یک حمله، پیش از هر چیزی حدود ۳۰ هزار دلار لازم است که با توجه به وضعیت اقتصادی سومالی رقم کمی نیست. در نتیجه ۳ تا ۵ نفر سرمایه‌گذار پولشان را روی هم می‌گذارند و سهام حمله را از یک بازار غیررسمی می‌خرند که مخصوص این گونه حملات درست شده است. شاید بپرسید که ۳۰ هزار دلار صرف چه هزینه‌هایی می‌شود. این مقدار پول صرف تهیه قایق‌ها، کشتی، اسلحه، جی‌پی‌اس، استخدام نفرت و بقیه کارهای در طول حمله می‌شود.

دزدان دریایی با یک کشتی کوچک که تا ۲۰ نفر در آن حاضر هستند، کشتی هدف را کیلومترها تعقیب می‌کنند و وقتی به کشتی هدف نزدیک شدند، در گروه‌های کوچک چند نفری سوار قایق‌های تندرو می‌شوند و تلاش می‌کنند تا با استفاده از نردبان‌های طنابی وارد کشتی شوند. ماجرا به اینجا ختم نمی‌شود و آن‌ها برای اینکه به پول بیشتری برسند، خدمه را کنار

هم جمع می‌کنند و راه‌های ارتباطی‌شان را با بیرون از کشتی قطع می‌کنند. در این قسمت سخت‌ترین بخش کار شروع می‌شود؛ مذاکره. مذاکره‌ای که فروشنده‌اش دزدان دریایی و متاعش خدمه کشتی هدف و خریدارانش خانواده‌ها و دولت‌مردان کشور خدمه هستند. در این مذاکرات دزدان دریایی در ازای آزادی درخواست مبلغ زیادی پول از خانواده‌های خدمه می‌کنند و باید طوری عمل کنند که انگار گروگان‌ها در خطر مرگ هستند.

تقسیم حق دزدی

پولی که گرفته می‌شود، در واقع همان مقدار باج، بین ۳ گروه از افراد تقسیم می‌شود؛ گروه اول سهام‌دارانی هستند که پول اولیه برای شروع حمله را به عنوان سرمایه‌گذاری پرداخت کرده است. آن‌ها دست کم ۳۰ درصد از مبلغ باج را می‌گیرند. دسته دوم که سهم ۵ تا ۱۰ درصدی نصیب می‌شود، بندری است که کشتی در آن پارک بوده است. گروه سوم که حمله‌کننده‌ها هستند، بقیه پول را بین خودشان توزیع می‌کنند. چاره رویارویی با دزدان دریایی پاسخ شفاف و روشنی دارد؛ گشت‌زنی‌های نظامی در منطقه خلیج عدن تعداد حملات دزدان دریایی را از سال ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۶ به حد چشمگیری کاهش داده است.

دزدان دریایی سومالی و گروگان‌های ایرانی

فروردین ۱۳۹۴ بود که لنج «سراج» با ۲۱ سرنشین در آب‌های نزدیک سومالی به اسارت دزدان دریایی درآمد. ۸ کارگر صیاد این لنج در اثر گرسنگی و تشنگی و آزارها جان باختند، ۴ نفرشان در سال ۱۳۹۷ با پیگیری دولت آزاد شدند و بقیه همچنان اسیر دزدان دریایی هستند. دزدها مبلغ هنگفتی در حد یک میلیون دلار برای آزادی اسیران طلب می‌کردند. شریف پناه‌نده، گروگان ایرانی که ۶ سال پیش به اسارت دزدان دریایی سومالیایی درآمده بود، آزاد شده است. آن‌طور که گزارش شده، علت آزادی او بیماری شدید و دلایل انسان‌دوستانه بوده است. آقای پناه‌نده همراه با ۳ ماهیگیر ایرانی دیگر که در بهار سال ۲۰۱۵ به اسارت دزدان دریایی سومالی درآمده بودند، آزاد شد. محمدشریف پناه‌نده، این ماهیگیر چهل ساله، تعریف کرده است که صیادان نزدیک یک قبیله و در جنگلی نگهداری می‌شدند که آفتاب شدیدش آزاردهنده بود: «نه غذا، نه آب و نه دارو و بهداشت... امروز صبح غذا می‌دادند تا صبح روز بعد. مقدار خیلی کمی برنج می‌دادند که در آب می‌جوشانیدیم و می‌خوردیم. به علت نداشتن غذای کافی، هر ۱۵ روز یک‌بار اجابت مزاج داشتیم. بعضی وقت‌ها از شدت گرسنگی حتی نمی‌توانستیم صحبت کنیم. برگ درختان را می‌خوردیم که خیلی تلخ بود و نمی‌توانستیم طعمشان را تحمل کنیم. دزدان دریایی که می‌دیدند برگ می‌خوریم، به ما شلیک می‌کردند. وقتی سردمان می‌شد، یک گونی به ما می‌دادند تا بکشیم رویمان و گرم شویم.» او در ادامه می‌گوید آب نداشتند که حمام کنند. چاله‌ای می‌کنند برای قضای حاجت و یک لباس را ۳ سال تمام به تن داشتند: «۲ نفر ۲ نفر ما را با زنجیر و قفل به هم بسته بودند و به همین دلیل نمی‌توانستیم راحت بخوابیم. یک سال و ۷ ماه همین وضعیت را داشتیم.» او می‌گوید روزی چندبار عیش می‌کرد و نیم‌ساعت بعد به هوش می‌آمد: «صبح که می‌شد، مثل طلبکارها جلو ما می‌نشستند، تلفن همراه به ما می‌دادند و می‌گفتند به خانواده، دولت ایران، سازمان ملل یا هر کشور دیگری زنگ بزنید و بگویید برای ما پول بفرستند تا شما را نکشیم. تا می‌خواستیم حرف بزنیم، چند خشاب گلوله دوروبرمان خالی می‌کردند یا با قنداق سلاح به ما

ضربه می‌زدند.»

دزدان دریایی، نگهبانان ماهی!

غفاری

